

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Quæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

11 An conscientia dubia possit esse regula operandi, quando possessio est dubia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

cum sunt, de reg. iuris in 6. Secundò, quod in pari causà, melior est conditio quod, quando partium iura, sunt obscura, fauendum est reo, ibidem. Tertiò,

QVAESTIO XI.

An conscientia dubia, possit esse regula operandi, quando Possessio est dubia.

CASUS.

PER obitum cuiusdam Beneficarij, beneficium quoddam pingue vacauerat; Quia tamen Beneficarius circa mediam noctem ultimi diei mensis Maij, mortuus fuerat, constare non potuit, an esset expletus mensis Maij, & coeptus Iunius, & consequenter, an Beneficium, vacauerit mense Pontificis, an mense Ordinarij; quæritur, ad quem prouisio Beneficij pertineat.

SUMMARIVM.

6. Quomodo cognosci possit, pro quâ parte stet possessio.
7. Ad quem, in dubio, pertineat Beneficij prouisio.
8. Possessio stat pro reservatione Pontificis.
9. Non pro Episcopi iurisdictione.
10. Dubium est, de eius inceptioe.
11. Presumptio iuris, est pro reservatione.
12. Constat de reservatione, non de eius cessatione.
14. Inceptio iurisdictionis Episcopi, cum sit quid facti, non presumitur.
15. Dubitans de Beneficij tenuitate. Officium recitate tenetur.
16. In dubio an Expositus sit legitimus, reputandus est, illegitimus.

RATIONES DVBITANDI.

Posito, quod possessio, in quacumque materia, sit sufficiens ratio dubium

speculatiuum practicè deponendi, formandique iudicium certum de honestate operationis. Superest adhuc non leuis difficultas distinguendi, pro quâ parte, in dubio, stet possessio; aliquando enim, non minus videtur dubia possessio, quam ipsum ius. Hinc Beneficarij prouisio videtur ad Ordinarium pertinere, ita Garzias, tom. 1. de benef. par. 5. c. 1. n. 528. Decius cons. 167. Nau. in c. accepta, de rest. spol. oppos. 10. num. 42.

Primò; Quia de iure communi, cessantibus reservationibus, ad Episcopum spectat prouisio beneficiorum suæ Diocæsis, ut constat ex c. Ex frequentibus: de instit. c. Conquerente: de off. ord. quo iure priuari non debet Episcopus, quando non constat de reservatione. Sed in hoc casu, non constat de reservatione; non enim constat, an beneficium, vacauerit mense Maij, pro quo

quo mense facta est reseruatio. Ergo Episcopus priuandus non est iure collationis; ideoque ad ipsum spectat beneficium conferre.

4 Secundo; Quia, in dubio, melior est conditio possidentis; vt *reg. in par. 165. de reg. iuris in 6* In hoc autem casu, possessio est pro Episcopo; nam Pontifex reseruat sibi beneficia, quæ vacant mense Maij; sed non constat, an beneficium vacauerit mense Maij. Ergo non constat de reseruatione. Cum ergo Episcopus, sit in possessione suæ potestatis beneficia conferendi, ad ipsum spectabit prouisio.

5 Tertio; Quia, in dubio, interpretatio facienda est pro non reseruatione, cum reseruatio sit odiosa, eo quod detrahat potestati Ordinariæ; *ex c. presenti de off. leg. in 6.* & fauendum est Ordinariæ Iurisdictioni, quæ fauorabilis est; *ex elem. 2. de off. ord.* Cum ergo hic versemur in dubio; interpretatio facienda videtur pro potestate Ordinarij & consequenter dicendum est, beneficij prouisionem, ad ipsum spectare.

NOTABILE.

6 **A**duertendum est; ad cognoscendum, pro quâ parte, in dubio, stet possessio, hanc statui posse regulam, Possessionem stare pro eâ parte, cui non incumbit onus probandi; is enim, contra quem probatur, præsumitur esse in possessione. Sic, qui hæresim protulit, si ad pœnas contra hæreticos latas fugiendas, dicat, se non ita interius sensisse, non creditur, sed probare tenetur. Similiter, si dubitetur, an Filius, ex adulterâ, in domo Mariti natus, sit legitimus, & Filij legitimi contendant, hæredita-

R. P. Beati Lib. 1.

tem ad eum non spectare, quia illegitimus est; illis incumbit onus probandi, quod non sit legitimus. Signum ergo est, possessionem stare pro hæresi, ac pro illegitimo. Ratio autem vniuersalis, est, quia pro eo, qui probare non debet, stat præsumptio; hoc est, verisimilitudo quædam, ac probabilis coniectura. Hæc autem, in re dubiâ, facit, vnâ partem haberi pro certâ, donec pars opposita aliunde probetur. Possessio ergo stat pro eâ parte, pro quâ est præsumptio; & hæc, est pro eâ parte, cui non incumbit onus probandi; ita *Castrop. d. 3. pun. 5. Sanch. lib. 1. in dec. cap. 10. num. 13.* hoc posito.

RESOLVTIO.

Respondetur, beneficij prouisionem, ad Pontificem pertinere. *Sanch. disp. 41. num. 41. Layman. lib. 1. tract. 1. c. 5. §. 4. n. 36. Salas 12. tr. 8. disp. 1. s. 25. n. 263. Bonac. de contract. d. 1. q. 2. pun. 2.*

Primò; Quia, positâ Pontificis reseruatione pro mense maio, intelligitur pro eo mense cessare Ordinarij potestas, ac iurisdictioni, & incipere mense Iunij; hoc autem positò, possessio verè stat pro reseruatione, non verò pro potestate Ordinarij; idem enim est, dubitare; an beneficium vacauerit mense maij, an mense iunij; ac dubitare, an cessauerit reseruatio, & incæperit iurisdictioni ordinariæ; Eo autem ipso, quod de reseruatione dubitatur, an cessauerit, iam reseruatio possidet, quia ipsa est certa, nec constat adhuc de eius cessatione: Cum ergo, in dubio, melior sit conditio Possidentis, ad Pontificem spectabit beneficij prouisio.

L Secua.

9 Secundò; Quia, in dubio, an detur aliquod præceptum, vel votum; nec præceptum, nec votum obligat, quia, in hoc dubio, tota possessio est pro libertate voluntatis, quæ est certa, & nulla pro præcepto, vel voto, quæ sunt incerta. Sed dubitare, an incapere Episcopi iurisdictio, idem omnino est, ac dubitare, an detur; Ergo, in hoc dubio, nulla possessio est pro Episcopi iurisdictione, cum sit incerta, sed tota pro Pontificis reservatione, quæ est certa.

10 Tertiò; Quia, Ideo dubitans, an mediæ noctis hora sit transacta; potest edere carnes, licet dies sequens sit dies ieiunij, quia tunc possessio est ex parte libertatis, & dubium, an tunc incapere præceptum ieiunij; Sed eodem modo dubium est, an incapere potestas ordinaria; Ergo possessio est ex parte reservationis, ideoque ad Pontificem spectat beneficij prouisio.

11 Quartò; Quia versamur in dubio facti; dubitatur enim, an, dum beneficiarius mortuus est, desierit mensis maij, & incapere mensis Iunij; & similiter, an cessauerit reservatio, & incapere iurisdictio ordinaria; factum autem, in dubio, nunquam præsumitur, sed demonstrari debet; *L. in bello §. facta ff. de captiuis & post liminio reuersis*; & ei incumbit probatio, qui dicit (hoc est, affirmat aliquod factum) non qui negat. *L. 2. ff. de probat.* Cum ergo factum non præsumatur, nisi probetur; dicendum est, nondum desisse mensem maij, dum Beneficiarius mortuus est, & non dum incapere mensem iunij, donec probetur oppositum; & similiter non dum cessasse reservationem, nec iurisditionem ordinariam incapere,

quandiu non demonstratur oppositum; Ideoque beneficium vacasse mense Pontificis, & consequenter eius prouisionem ad Pontificem pertinere; præsumptio enim iuris, est pro mense Pontificis, & pro eius reservatione.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

AD rationes in contrarium Resp. ad primam; Constare de reservatione, quia reservatio erat pro mense maio, nec adhuc constabat de eius cessatione.

Ad secundam Resp. Meliorem esse conditionem Pontificis, quia reservatio erat in possessione; Erat enim certa pro mense maij, & non dum constabat de eius cessatione; Sicut, cum votum, est certum, nec constat de eius excusatione, votum possidet, ipsiusque conditio est melior.

Ad tertiam Resp. Nos versari in dubio facti, non iuris. In dubio autem facti, factum non præsumitur, nisi probetur; Ideoque, cum non probetur, mediæ noctem fuisse elapsam, & cessasse reservationem, hæc non cessauit. Si autem dubium, esset dubium iuris, tunc interpretatio esset facienda pro non reservatione, vt contendit obiectio.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; habentem beneficium tenue, & ob id dubitantes, an Diuinum Officium recitare teneatur; teneri; Quia, cum beneficium, sit certum, est etiam certa obligatio recitandi officium illi annexa. Dubium autem est, an Beneficiarius, ob fructuum

etiam tenuitatem, excusetur. Quando autem obligatio est certa, & excusatio incerta, obediendum est; Hæc enim, est praxis etiam in foro externo. *Vasqu. 1. 2. dis. 65. c. 3. num. 11.*

16 Quando, de Infante Exposito, dubitatur, an sit legitimus, vel illegitimus, reputandum esse illegitimum. Quamuis enim delictum non præsumatur, nisi probetur, & Expositus, suam innocentiam possidere videatur; re tamen verà non

possidet; quia ipsamet expositio, est ratio sufficiens, ad inducendam præsumptionem illegitimitatis cum illegitimi, regulariter, sic soleant exponi. Possessio autem, stat pro eà parte, pro quâ est iuris præsumptio, vt dictum est. Quare, si Expositus, sit ad Ordines promouendus, petenda prius erit dispensatio irregularitatis, orta ex defectu natalium, & tunc poterit promoueri. *Suar. disp. 50. de Cens. s. 3. num. 4.*

QVAESTIO XII.

An Conscientia dubia circa factum, ullam pariat obligationem.

CASVS.

1 **D**UM Sempronius, de matrimonio cum Febroniâ contrahendo ageret, Amicus quidam ei dixit, se à quodam audiuisse, Febroniâ, eius esse consanguineam. Hoc audito: Sempronius, omnem adhibuit diligentiam, vt de hoc certificaretur; cumque dubium expellere non posset, petijt, num matrimonium cum Febroniâ contrahere posset, an vero dispensationem prius petere teneretur. Quæritur; an petere teneatur dispensationem.

SVMMARIVM.

7 Principium vniuersalissimum: pro dubio Facti. 8 Idem principium magis probatur. 9 Dubitans de impedimento, dispensationem petere non tenetur. 10 Factum, in dubio, in neutro Foro, præsumitur, nisi probetur. 11 Aequiualeat ignorantie inuincibili. 12 Iusta causa, partem minus tutam, reddit omnino tutam.	13 In dubio practico, nulla datur iusta causa sequendi partem minus tutam. 14 Potum, in dubio, non obligat. 15 Neque Peccatum, aut Reseruatio. 16 Neque lex, aut Præceptum. 17 In dubio ætatis, Ordines suscipere non licet. 18 Censura dubia, non ligat. 19 Debitum dubium, ad nihil obligat. 20 Iurisdictio, in dubio, exerceri non potest. 21 In dubio ætatis, professio non valet. 22 Factum, cum de iure faciendum est, in dubio præsumitur.

L 2 RATIO-